

WADNIEMENSKI KURIER POLSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-11-6
Administracja 10-11-6
Prenumerata miesięcznie zł. 4.
z odnośnieniem i przes. poczt. 4 zł. 60 gr.

№ 332 Rok II.
GRODNO
czwartek 3 grudnia 1925 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz mm za tekstem Drobny.
za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz.
Miesięcznie p/g umowy. Dla ogłoszeń układ stronicy 8-10
szpaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy ogłoszona w na-
głównku, obowiązuje wszystkie już przyjęte samowienia
bez uprzedniego sawiawdzenia.

ulica Postowa № 4

Tyran własnej żony

Dramat współczesny w 8 aktach

Ruth Wegner

w roli Stenotypistki

Albert Steinrück

w roli spekulanta giełdjarza

Carl-de-Vogt

w roli przyjaciela domu

Eugen Kloepper

w roli Tyrana

ZOFJI MILLEROWEJ w dniu Jubileuszu

Szanowno Jubilatko!

Za promienne postacie wskrzeszone mocą Twego talentu z zamierchłej przeszłości.

Za wcielanie w życie ideologii piękna, tradycji naszej,
Za pogodę ducha, z której cierpiesz moc wytrwania,
Za słodycz obejścia i wzniosłe poczucie koleżeństwa!

Grodno w dniu dzisiejszym uczció Cię pragnie!...

Za ubodzy na to, by złożyć Ci dar zabezpieczający Twą starość, możemy jedynie ogrzać serce Twoje płonącym uczuciem, Byś w samotnej zadumie zachowała wiecznie żywą pamięć dnia dzisiejszego, w którym wawrzyn zasłużonej sławy spleta się barwną wstęgą z kreowanych przez Ciebie postaci prostych, z życia wziętych a tak bliskich, porywających mocą szczerego natchnienia serca i oklaski widzów!

Obyś długie jeszcze lata święciła swój triumf sceniczny w atmosferze podniosłej dnia dzisiejszego, utrwalając na scenie polskiej typ tak rzadki **Artystki—Obywatelki**.

S. N. J.

A. Błotnicki.

Ideologia Przystosobienia Wojskowego *)

I.
Owiewa nas jedna myśl, jedna idea wywołana wrażeniem i widokiem młodości idącej karnie w rytm marsza granego przez [polską, a nie inną orkiestrę. Krzesła tę myśl radość, przeżycie, emocja — że możemy wszyscy oddechać pełną piersią i wchłaniać w pierś naszą — polskie powietrze — że możemy kształtować i ucieleśniać nasze pragnienia i ideały w myśl naszych potrzeb i wymagań życiowych.

*) Prelekcja wygłoszona na Akademii P. W. w Sokółce d. 11. X. 25, w Grodnie d. 18. X. 25 z okazji Święta P. W.

Widzimy często hufce szkolne, i oddziały Przystosobienia wojskowego. Jakież cel tych organizacji, nacóż ten wysiłek?

By to zagadnienie rozwiązać i przedstawić je jasno — cofnę się myślą wstecz — w głąb naszych dziejów.

Wiek XVII. — Polska jeszcze potężna i silna, utrzymana w swej mocy niedawno odniesionem zwycięstwem króla Sobieskiego pod Wiedniem jest poważana przez ościenne mocarstwa nietyłe dla sympatii, ile z obawy.

Popelniany jednak w tym czasie szereg błędów. — Gdy sąsiednie mocarstwa zbroją się i tworzą wielkie siły zbrojne, gdy wprowadzają ulepsze-

nia w technice i w broni — Polska rozbraja się! —

Dlaczego? — Polak bić się umiał i umie. — A jednak czuł wstręt do wojen — tem tłumaczy się ustawa, że szlachcic nie jest obowiązany bić się poza granicami państwa — gdyż myśmy nigdy nie mieli tendencji zaborczych!

Szlachta zwalczała ideę armji stałej, niemając zamiaru prowadzić wojen, a zwłaszcza wojen napastniczych. —

A ta sama szlachta, czy też rycerstwo poczynając od Chrobrego — czy też od Grunwaldu — umiała bić na łeb wroga, rozgłaszając sławę oręża polskiego po całym świecie. —

Częste wojny jednak toczono przeważnie poza granicami rodzą niechęć — szlachta żąda wypoczynku. — A nadmierny wypoczynek to lenistwo. —

By nie prowadzić wojen jest rada i sposób — znieść wojsko — nie chcemy żadnych wojen — chcemy pokoju — a jeśli będziemy bez armji nikt na bezbronnych napadać nie będzie. —

Rozumowanie, słuszne, ale nieroztropne chociaż uczciwe! —

Ale czy świat składa się wyłącznie z ludzi uczciwych?

Byliśmy wówczas podobni do meostrożnego zamożnego kupca — na którego czyhają zbroje by go przy najmniejszej nieuwadze napaść i złupić. I to stało się z nami!

Granice stały otworem — całą siłę zbrojną stanowiły załogi bezpieczeństwa na pograniczach (t. zw. obrony potoczne w ogólnej liczbie 18 tys. żołnierza — gdy Austria — Rosja miały 300 tys. — Prusy 200 tys. — Francja 100 tys. armji!)

W kraju rozgorzały burze, swary i namiętności polityczne. —

W miejsce wojsk szlacheckich nie stworzono żadnej armji.

Bo któż miał do niej iść? — szlachcic nie chciał — chłop nie miał prawa — reszta dla kogo miał iść? — Czyż był on obywatelem państwa — czyż zdawał sobie sprawę z tego, że jest Polakiem?

Powstała tedy próżnia — luka — której nie wypełniła szczytna konstytucja 3-go Maja, uchwalająca 100 tys. armję — nie wypełniła konfederacja barska, ani dążność szlachetnego Kościuszki do stworzenia armji narodowej, — nie wy-

równały tej próżni powstania 1831 r. ani 1863.

Zostaliśmy na 100 lat z górą wykreśleni z karty Europy i świata — przez 100 lat zatamowano nam wszelki rozwój ekonomiczny i kulturalny i dlatego do dziś dnia dojdź do równowagi nam trudno.

Jeśli wyjąłem tych kilka kart dziejów to nie dlatego, by wskrzeszać umarłych z grobu, lub wydobyc ustrój picią pokrzyty, — ale wglębiając się w historję czystą i przezywając wszystkie jej ważne momenty — uwydatniają się wybitnie te wszystkie karygodne posunięcia i zgrzyty, których nam dzisiaj pod żadnym pozorem popelniać niewolno, — gdyż historja powtarza się — a każda, nawet najmniejsza burza niesie z sobą szkody i straty.

Dziś żyjemy w Polsce Niepodległej — zdobytej własnym trudem — wysiłkiem tych wszystkich, którzy pracując na roli, czy przy warsztacie, czy przy księżce, czy też lejąc krew — czynili to dla Polski i w imię Polski.

Teraz chodzi o to, by Polska była po wsze czasy państwem potężnym i możnym!

Jak to sprawić! — Tak, by każde dziecko czuło w swej piersi, że serce które mu tam łomota — bije w Polsce dla Polski — to musi być jedno drgnięcie i jedno tętno.

I do tego właśnie dąży przystosobienie wojskowe. — Tu ma chłopiec hartować swe ciało i ducha, tu ma dziewczątka zaprawiać się do pracy jako przyszła opiekunka żołnierza i jego moralna podpora w chwilach, gdy słotna jesień, — czy mroźna zima i trud żołnierski będą przygniatały jego duszę i obniżały wartość.

Tu w hufcach i organizacjach ma wyrastać typ obywatela — żołnierza — dla którego obce będą hasła polityczne i programy partyjne, a jedynym wskazaniem będzie szczytna i ideowa służba dla Polski — celem zaś:

utrzymanie bytu niepodległego państwowego Polski krzesanie wartości militarnych kształtowanie ducha i umysłu tworzenie typu nowoczesnego obywatela żołnierza.

Zjednoczenie trzech Stowarzyszeń

Jako już wiele osób przyjeżdżających słusznie zauważyło, w mieście naszym przoduje we wszelkiej pracy społecznej, a niejednokrotnie potrafiło podporządkować niskie urodzaje zawisłości, niezdrowej emulacji, wreszcie zaśoiankowego patriotyzmu dobru sprawy ogólnej.

Nowym tego przykładem godnym zaznaczenia to woielenie w życie pięknej inicjatywy, zjednoczenia trzech pokrewnych instytucji: Rodziny Wojskowej, Białego i Czerwonego Krzyża w jeden Centralny Komitet, składający się z 9-ciu osób po trzy z każdej poszczególniej instytucji, dla wspólnego opracowania projektów związanych z szerokim zakresem działalności na zewnątrz, jak wszelkie imprezy, propagandy, obchody narodowe, gwiazdka dla żołnierzy i t. d.

Komitet ten pod nazwą: Komitetu Centralnego, uformował się dn. 26. XI. w następującym składzie:

Rodzina Wojskowa: P. Gen. Berbecka, pułk. Gorzechowska, pułk. Chłusiewiczowa, zastępca p. mjr. Sitkowska.

Biały Krzyż: P. mecenas Bielański p. Łęczyńska, p. Zaboklika.

Czerwony Krzyż: p. S. Nustitz Jackowska, Dr. Rapp, Inżynier Klim, zastępca p. Bielański.

Pierwszą czynnością Komitetu będzie zorganizowanie gwiazdki dla żołnierzy. Następnie szereg projektowanych imprez.

Dla orientacji społeczeństwa miejscowego oraz instytucji wojskowych i społecznych Komitet Centralny zaawiadami, że dn. 2 stycznia odbędzie się na Zamku

Bal reprezentacyjny P. B. K.

Dnia 1 lutego

Bal Kostiumowy Czerw. Krzyża

Dnia 18 lutego

Bal Rodziny Wojskowej

Komitet centralny wyraża nadzieję, że wszelkie instytucje przez wzgląd na zobowiązanie korzystać z entuzjazmem w powyżej wymienionych dniach urządzią zabaw i innych t. p. atrakcji.

Komisja Licencjonowania ogierów

W miesiącu ubiegłym na terenie powiatu Grodzieńskiego, z rozporządzenia Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych o wykonaniu państwowego nadzoru nad ogierami, Wojewódzka Komisja, w skład której wchodził: Inspektor Rolnictwa Województwa Białostockiego p. Marjan Tryburaki—jako przewodniczący, oraz p.p. Michał Wojtaliowicz—tut. powiatowy lekarz weterynaryjny, Leon Burczak—Abramowicz—przedstawiciel Centralnego Towarzystwa Rolniczego i Tadeusz Zakrzewski—przedstawiciel Centralnego Związku Kółek Rolniczych, jako członkowie, przeprowadziła licencje ogierów.

Powiat podzielono na kilka rejonów, w których to urzędowała powyższa Komisja.

1) Grodno: Z zarejestrowanych 222 ogierów, przeprowadzono 177. Zakwalifikowano: za świadczeniami II kategorii—3, III kat.—25.

2) Porzecko: Z 97 przeprowadzono 86, zakwalifikowano III kat.—6.

Skidel: Z 320—246, zakwalifikowano I kat.—1, II—7 i III—16.

4) Luzna: Ze 142—118, zakwalifikowano I kat.—1, II—5 i III—9.

5) Mała Brzostowica: Doprowadzono 117, zakwalifikowano II kat.—5; III—11.

Komisja za powyższych czynności przedłoży sprawozdanie gromadnym właścicielom.

Kronika

Teatr Miejski

Dzisiaj przedstawienie jubileuszowe. Dana będzie kom. „Klub kawalerów”

Osobiste

Dotychczasowy sędzia Wileńskiego Sądu Okręgowego p. Ignacy Parozewski mianowany został Sędzią Okręgowym Wydziału Karnego tegoż sądu Okręgowego.

Sędzia Parozewski objął urządowanie i w dniu wczorajszym po raz pierwszy zasiadał w charakterze asesora na posiedzeniu sądowym.

Tragiczny wypadek

W ub. wtorek wieczorem p. Albrechtowa, żona znanego w naszym mieście inżyniera, przechodząca około gmachu D. O. K. poślizgnęła się i upadła tak nagle, że nie mogła złamać lewej nogi.

Po odstawieniu pozwanekwanej do domu zawieszono D-rów Talmajma i Blumsztejna, którzy dokonali nałożenia opatrunków.

Wobec nie pospywania chodników piaskiem—o czym stale pisze prasa—rokrocznie z chwilą nastania mrozów z niemi ślizgawicy—podobne wypadki będą na porządku dziennym.

Wypadek czy morderstwo

W nocy z dnia 1 na 2 b. m. przywieziono do szpitala miejskiego w Grodnie mieszkańca wsi Lichaczyn. Porzeckiej Jan Szymanowski, którego padająca przy rabaniu osoba uderzyła w głowę. Pozwanekwany po kilkunastu godzinach zmarł wczoraj około 6 godzin wieczorem.

W sprawie tego wypadku policja prowadzi dochodzenie, zachodzi bowiem przypuszczenie morderstwa.

Polepszenie

W związku z notatką poniedziałkową o najeźdźcą samobohu wojskowego us. J. Matyszczakównę, z przyjemnością komunikujemy, że stan zdrowia ofiary wypadku znacząco się polepszył i obawa amputacji absolutnie jest usunięta.

Nożonictwo

W dniu 29 ub. m. we wsi Remuciołowo gm. W. Elsanaty w czasie zabawy została porażona nożem mieszkanka tejże wsi M. Rytko, J. i L. Weryszko. 2 ofiary wesołej zabawy—odwieziono do szpitala miejskiego w Grodnie, z których jedna po opatrunku, odesłano do domu. Trzeci, zaś ciężki stan nie pozwolił na przewiezienie do miasta.

Lekcja tańców

Z powodu koncertu trio Kmity, który ma się odbyć na Zamku dn. 5 t. j. w sobotę, lekcja tańców W. K. W. Niemen odbędzie się w piątek t. j. 4 grudnia, godz. 20 tej.

Uroczystość św. Mikołaja

Rodzina Wojskowa i Klub Wieś-

larski urządzają w niedzielę dn. 6 grudnia o godz. 17 w lokalu Starego Zamku uroczystość św. Mikołaja składającą się z orkiestry, artystycznej wesołości w. Mikołaja w otoczeniu artystów dla dzieci, koncertu i dźwięków dla niegromadnych oraz specjalnych zabaw przeznaczonych dla dzieci niepełnosprawności i koncertu radiowego. Osoby, które sobie życzą by im darowano dla ich dzieci, przyjeżdżają znajomych były dorocznie, osobście przez św. Mikołaja, zebrane, takowe starannie opakować z dokładnym wypisanym imieniem, nazwiskiem i adresem i przesłać w dniach 5 i 6 grudnia od godz. 10 do 18 tej do Biblioteki D. O. K. III na Zamku w dniu 6 grudnia od godz. 17 do 18 na rzecz św. Mikołaja, który będzie za sceną.

Wejście dla dorosłych zł. 1—dzieci bezpłatnie.

Sprawozdanie

Z urządnego spektaklu „Iwań Paweł” i „Niedzwiedź” w gmachu teatru miejskiego w dniu 23. XI. 25 r. na rzecz Ros. T. wa Dobroczynności w Polsce oddział w Grodnie za otrzymane 20 proc. na korzyść Magistratu za wydzierżawiony teatr.

Przychód Zł 634 10 gr.

Rozchód 376 10

Czysty zysk Zł. 258

Jednocześnie Zarząd składa serdeczne podziękowanie uczestnikom przedstawienia i Grodnianom, którzy przyszli z pomocą młodej instytucji.

Zarząd

Drzewo opałowe suche i Wąglel (Grodziński)

można nabyć na dogodnych warunkach tylko na składzie

L. i M.

Gornickich

ul. Jagiellońska 48

Telefon № 217

Dr. S. Birger

Choroby dziecięce
Szczepienie przeciw szkarlatynie według metody Dick'ów
Leczenie lampą kwarcową
Dominikańska 16 tel. 164
Przyj. 12—2 14—6

Okazyjnie jest do sprzedania nowa zimowa podróżna burka, kosztuje się Skarbowska 14 Lapidus. 1-3

Są do sprzedania szary szczeniaki Dobermany Kirohowa № 16 w artor. 1-3

Teatr Miejski

w czwartek dn. 8 grudnia 1925 r.

jubileuszowe przedstawienie 35-letniej pracy scenicznej

Zofji Müllerowej

KLUB KAWALERÓW

Komedja w 3 aktach Bałuckiego

Początek o godz. 8 mej. W antraktach przygrywać będzie orkiestra symfoniczna 76 pp.

Państw. Szkoła Zawod. Żeńska

w Grodnie (ul. Piłsudskiego № 28)

zdobywszy odpowiedzialną kierowniczkę pracowni ze znanej firmy warszawskiej

BOGUSŁAW HERSE

przyjmuje wszelkie obstarunki z zakresu krawieczyny damskiej, i dziecięcej w godzinach od 12 do 18-jej (1 popoł.)

„Składajecie ofiary na K. O. P. P.”

Składajecie ofiary na KUCHNIE DOBROCZYNNOŚCI